

دۇنيا كىشىلىك ھوقۇقى خىتابنامىسى
سۆز بېشى
<p><i>ئىنسانلار ئائىلىسىنىڭ بارلىق ئەزالىرىنىڭ ئۆزىگە خاس ئىززەت-ھۆرمىتىنى شۇنىڭدەك ئۇلارنىڭ باراۋەر ۋە تەۋرەنمەس ھوقۇقىنى ئەتراپ قىلىشنىڭ دۇنياۋى ئەركىنلىك، ھەققانىيەت ۋە تىنچلىقنىڭ ئاساسىي ئىكەنلىكى</i></p> <p><i>كىشىلىك ھوقۇقىغا ئېىنارسىز قاراش ۋە ھاقارەت كەلتۈرۈش ئەۋج ئېلىپ كىشىلەرنىڭ بۇجداىسى بولمايدىغان ياۋۇز زوراۋانلىققا ئايلانغانلىقى، ھەممە ئادەم سۆز ئەركىنلىكى ۋە ئېتىقاد ئەركىنلىكىدىن بەھرىمەن بولىدىغان ھەمدە ۋەھىمە ۋە نامراتلىقتىن خالىي بولىدىغان دۇنيانىڭ يېنىپ كېلىشى ئاددىي خەلقنىڭ ئالىي ئارزۇسى دەپ ئېلان قىلىنغانلىقى</i></p> <p><i>ئىنسانلانىڭ ئىلاجىسىزلىقتىن زوراۋانلىق ۋە زۇلۇم ئۈستىدە ئىسپان كۆتۈرمىز دەپ تەۋەككۈلگە ھەرىكەت قىلىپ بۇرمەسلىكى ئۈچۈن، كىشىلىك ھوقۇقىنى قانۇن ئارقىلىق ئىدارە قىلىش بولى بىلەن قوغداش زۆرۈر بولغانلىقى</i></p> <p><i>دۆلەتلەر ئارا دوسلۇق مۇناسىۋىتىنىڭ تەرەققىياتىنى ئالغا سۈرۈش زۆرۈرلۈكى</i></p>
<p><i>«ئەلەر خارتىيىسىدە ئۆزلىنىڭ ئاساسىي كىشىلىك ھوقۇقى، ئىسپاتىي ئىززەت-ھۆرمىتى ۋە قەدىر-قىممىتىنى شۇنىڭدەك ئەرتاپالارنىڭ باراۋەرلىك ھوقۇقى توغرىسىدىكى تەرقىدىسىنى قايتا تەكىتلىگەنلىكى ھەمدە بىر قەدەر چوڭ ئەركىنلىك ئاساسىدا جەمئىيەتنىڭ بۆكۈسلىشى ۋە تۈرمۈش دەرىجىسىنىڭ ياخشىلىنىشىنى ئالغا سۈرۈشكە بەل باغلىغانلىقى</i></p> <p><i>ئەزا دۆلەتلەرنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى بىلەن ھەمكارلىشىپ، كىشىلىك ھوقۇقى ۋە ئاساسىي ئەركىنلىكنىڭ ئومۇميۈزلۈك ھۆرمەتلىنىشى ۋە ئەمەلگە قويۇلۇشىنى ئالغا سۈرۈش يولىدا قەتئىي ئىرادىگە كەلگەنلىكى</i></p> <p><i>،ئەزا دۆلەتلەرنىڭ بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى بىلەن ھەمكارلىشىپ، كىشىلىك ھوقۇقى ۋە ئاساسىي ئەركىنلىكنىڭ ئومۇميۈزلۈك ھۆرمەتلىنىشى ۋە ئەمەلگە قويۇلۇشىنى ئالغا سۈرۈش يولىدا قەتئىي ئىرادىگە كەلگەنلىكى</i></p> <p><i>،ئاشۇ ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكنى ئومۇميۈزلۈك چۈشىنىشنىڭ شۇ قەتئىي ئىرادىنىڭ تولۇق ئەمەلگە ئاشۇرۇلۇشىغا مۇھىم تەسىر كۆرسىتىدىغانلىقى</i></p>
كۆزدە تۇتۇلغاچقا، ھازىر
،يېغىن
<p><i>بۇ ئالغا سۈرۈشى ھەمدە دۆلەتلەرنىڭ ۋە خەلقئارانىڭ تەدرىجىي ئىلگىرىلەش تەدبىرلىرى ئارقىلىق ئاشۇ ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكنىڭ ئەزا دۆلەتلەرنىڭ ئۆزىدىكى خەلق ئارىسىدا شۇنىڭدەك شۇ دۆلەتلەرنىڭ باشقۇرۇش تەۋەلىكىدىكى زېمىنىدا ياشايدىغان خەلق ئارىسىدا ئومۇميۈزلۈك ۋە تۇيۇملۇك ئەتىراپ قىلىنىشى ۋە ئەمەلگە قويۇلۇشىنى ئۈمىد قىلىدۇ</i></p>
ماددا 1
<p><i>ھەممە ئادەم زاتىدىنلا ئەركىن، ئىززەت-ھۆرمەت ۋە ھوقۇقتا بابباراۋەر بولۇپ تۇغۇلغان. ئۇلار ئەقىلغە ۋە ۋىجدانغا ئىگە ھەمدە بىر-بىرىگە قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتىگە خاس بىلەن مۇئامىلە قىلىشى كېرەك.</i></p>
ماددا 2
<p><i>ھەممە ئادەم مۇشۇ خىتابنامىدە قەيت قىلىنغان بارلىق ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكتىن بەھرىمەن بولۇش سالاھىيتىگە ئىگە. ئۇلار ئىرقى، رەڭگى، جىنسى، تىلى، دىنى، سىياسىي قارىشى ياكى باشقا قارىشى، دۆلەت تەۋەلىكى ياكى ئىجتىمائىي كېلىپ چىقىشى، مۈلكى، تۇغۇلۇشى ياكى باشقا سالاھىيەتتىن قىلچە پەرقلەنمەيدۇ</i></p> <p><i>ئۇنىڭ ئۈستىگە ھەممە ئادەم ئۆزى تەۋە دۆلەت ياكى زېمىننىڭ سىياسىي، مەمۇرىي لايى خەلقئارا ئورنىنىڭ توختاش بولماسلىقى بىلەن پەرقلەنمەيدۇ بۇ زېمىننىڭ مۇستەقىل زېمىن، ۋاكانلىتىن باشقۇرۇلۇۋاتقان زېمىن، ئاپتونومىيىسىز زېمىن ياكى باشقا ھەرقانداق ئىكلىك ھوقۇقىغا چەك قويۇلغان ھالەتتىكى زېمىن بولۇشىدىن قەتئىينەزەر</i></p>
ماددا 3
<p><i>ھەممە ئادەم ھاياتلىقتىن، ئەركىنلىكتىن ۋە جىسمانىي بىخەتەرلىكتىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 4
<p><i>ھەرقانداق ئادەمنى قۇل قىلىشقا ياكى قۇل قاتارىدا تىشلىنىشكە بولمايدۇ. ھەرقانداق شەكىلدىكى قۇللۇق يوزۇمسۇق، قۇللارنى ئېلىپ-سېتىشنىمۇ مەنئى قىلىش كېرەك.</i></p>
ماددا 5
<p><i>ھەرقانداق ئادامنى رەھىمسىزلىك بىلەن قىياشقا ياكى ۋەھشىي، ئىنسانىيەتسىز ياكى جافارەت خاراكتېرلىك مۇئامىلىگە ياكى جازاغا دۇچار قىلىشقا بولمايدۇ</i></p>
ماددا 6
<p><i>ھەممە ئادەم ھەرقانداق قاندا قانۇن ئالدىدىكى كىشىلىك ئىززىتىنى ئېتىراپ قىلدۇرۇشىغا ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 7
<p><i>ھەممە ئادەم قانۇن ئالدىدا بابباراۋەر ھەمدە قىلچە كەمسىتىلمەي، قانۇننىڭ باراۋەر قوغدىشىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق. ھەممە ئادەم مۇشۇ خىتابنامىگە خىلاپ ھەرقانداق كەمسىتىشنى ۋە مۇشۇنداق كەمسىتىشكە تۈرتكە بولىدىغان قىلمىشنىڭ زىيانكەشلىكىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، باراۋەر قوغداشنىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 8
<p><i>ھەرقانداق ئادەم ئۆزىنىڭ ئاساسىي قانۇن ياكى قانۇنلار بەخىش ئەتكەن اساسىي ھوقۇقى زىيانكەشلىككە ئۇچرىغاندا، لايقەنلىك دۆلەت سۈپىتى ئارقىلىق بۇنداق زىيانكەشلىك ھەرىكىتىدىن ئۇنىۋملۇك قۇتۇلۇپ قېلىشقا ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 9
<p><i>ھەرقانداق ئادەمنى ھەرقانداق شەكىلدە قولغا ئېلىشقا، تەزىر مەنت قىلىشقا ياكى سۈرگۈن قىلىشقا بولمايدۇ</i></p>
ماددا 10
<p><i>ھەممە ئادەم مۇستەقىل ھەم خالىس سۈپىتىڭ ئادىل ۋە ئوچۇق سوراق قىلىشى بىلەن ئۆزىنىڭ ھوقۇقى ۋە مەجبۇرىيىتىنى مۇئەييەنلەشتۈرۈشكە ھەمدە ئۆزىگە قويۇلغان ھەرقانداق جىنايى ئەيىبىنى ئېنىقلىۋېلىشقا بۇيۇنلەي ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 11
<p><i>جىنايى ئىشلار بىلەن ئىز قىلىنغانلىكى ادەم ئىقلاش جەھەتتە لازىملىق بارلىق كاپالەتكە ئېرىشكەن ئاشكارا سۈپتتا جىنايىتى بارلىى قانۇن بويىچە دەلىللەنگىچە گۇناھسىز دەپ قارىلىشقا ھوقۇقلۇق</i></p>
<p><i>ئڭ ھەرقانداق قىلمىشى ياكى قىلمىشسىزلىقى سادىر بولغان ۋاقىتدا دۆلەت قانۇنى ياكى خەلقئارا قانۇن بويىچە جىنايى ئىشلار جىنايىتىنى شەكىللەندۈرمىگەن بولسا، جىنايى ئىشلار جىنايىتىنى ئۆتكۈزگەن دەپ ھۆكۈم چىقىرىشقا بولمايدۇ. جىنايى جازا جىنايەت ئۆتكۈزگەندە تەسلىق قىلىدىغان قانۇندىكى بەلگىلىمىلەردىكىدىن ئېغىرلىنىۋېلىشمە بولمايدۇ</i></p>
ماددا 12
<p><i>ھەرقانداق ئادەمنىڭ خۇسۇسىي تۇرمۇشىغا، ئائىلىسىگە، ئورالغۇ جايغۇ ۋە خەت-ئالاقىسىگە خالىغاچچە ئارىلىشىۋېلىشقا بولمايدۇ. ئۇنىڭ شەخى ۋە شۆھرەتىگە ھۇجۇم قىلىشقا بولمايدۇ بۇنداق ئارىلىشىشتىن ياكى ھۇجۇمدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ھەممە ئادەم قانۇننىڭ قوغدىشىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 13
<p><i>ھەممە ئادەم ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ زېمىنىدا ئەركىن كۆچۈشكە ۋە ئولتۇراقلىشىشقا ھوقۇقلۇق</i></p>
<p><i>ھەممە ئادەم ھەرقانداق دۆلەتتىن كېتىشكە، جۈملىدىن ئۆز دۆلىتىدىن كېتىشكە ھوقۇقلۇق ھەمدە ئۆزىنىڭ دۆلىتىگە قايتىپ كېلىشكە ھوقۇقلۇق</i></p>
ماددا 14
<p><i>ھەممە ئادەم زىيانكەشلىكتىن ساقلىنىش ئۈچۈن، باشقا دۆلەتلەردە پاناھ تىلەشكە ۋە پاناھلىنىشقا ھوقۇقلۇق</i></p>
<p><i>ھەقىقەتەن غەربىي سىياسىي جىنايەت ياكى بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ اساسىي مەقسىتى ۋە پرىنسىپىغا خىلاپ قىلىش بىلەن تەبىئەتكەن ئەھۋال استىدا، بۇنداق ھوقۇقتىن پايدىلىنىشقا بولمايدۇ</i></p>
ماددا 15
<p><i>ھەممە ئادەم دۆلەت تەۋەلىكىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق</i></p>
<p><i>ھەرقانداق ئادەمنى دۆلەت تەۋەلىكىدىن خالىغاچچە مەھرۇم قىلىشقا بولمايدۇ. ئۇنىڭ دۆلەت تەۋەلىكىنى ئۆزگەرتىش ھوقۇقىنى ئىنكار قىلىشقىمۇ بولمايدۇ</i></p>
ماددا 16
<p><i>ياش قورامىغا يەتكەن ئەرتاپالار ئىرق، دۆلەت تەۋەلىكى ۋە دىن جەھەتتىن ھەرقانداقا چەكلىمىگە ئۇچرىماي، ئويلىشىشقا ۋە ئۆي تۇتۇشقا ھوقۇقلۇق. ئۇلار ئىكاد جەھەتتە، ئوي قىلغان مەزگىلدە ۋە ئىكاد توختىمى ئىنكار قىلىنغاندا، باراۋەر ھوقۇقتا ئىگە بولۇشى كېرەك.</i></p>
<p><i>تەر تەرمەپ بىلەن ئايال تەرمەينىڭ ئىختىيار قىلىشى ۋە ئامامەن ماقۇل بولۇشى ئارقىسىدىلا ئوي قىلىشقا بولىدۇ</i></p>
<p><i>ئائىلە تەبىئىي ۋە ئاساسىي ئىجتىمائىي بىرلىك، ئو جەمئىيەت ۋە دۆلەت تەرىپىدىن قوغدىلىشقا تېگىشلىك</i></p>
ماددا 17
<p><i>ھەممە ئادەمنىڭ مۈلۈككە ئۈگچە ئىگىدارلىق قىلىش ھوقۇقى شۇنىڭدەك باشقىلار بىلەن شېرىكلىشىپ ئىگىدارلىق قىلىش ھوقۇقى بولۇشى كېرەك.</i></p>
<p><i>ھەرقانداق ئادەمنى مال-مۈلكىدىن خالىغاچچە مەھرۇم قىلىشقا بولمايدۇ</i></p>
ماددا 18

ھەممە ئادەم ئىدىيىۋى، ۋىجدانى ۋە دىنىي ئەركىنلىك ھوقۇقىنى ئىگە: بۇ ھوقۇق شۇ ئادەمنىڭ ئۆزىنىڭ دىنىي ياكى ئېتىقادىنى ئۆزگەرتىش ئەركىنلىكىنى شۇنىڭدەك ئۆزىنىڭ دىنى ياكى ئېتىقادىنى دىنىي ئېقىدە، ئەمەلىيەت، پاماز-ئىبادەت ۋە ئەمرىمەرۋېي ئارقىلىق يالغۇز ياكى ئۆم، ئاشكارا ياكى مەخپىي ئىپادىلەش ئەركىنلىكىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ماددا 19

ھەممە ئادەم ئۆز ئەشەبۇسىنى بىلدۈرۈش ۋە پىكىر بايان قىلىش ئەركىنلىكىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق؛ بۇ ھوقۇق مۇداخىلىگە ئۇچرىماي ئۆز ئەشەبۇسىنى ساقلاپ قېلىش ئەركىنلىكىنى ۋە ئۇچۇر ھەم پىكىرلەرنى ھەرقانداق ۋاسىئە ئارقىلىق ۋە دۆلەت تارىمىسىغا قارىماي ئىزدەش، قوبۇل قىلىش ۋە تارقىتىش ئەركىنلىكىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

ماددا 20

ھەممە ئادەم تىنچ يول بىلەن پىخىن ئۆتكۈزۈش ۋە تەشكىلاتلار ئۇيۇشۇش ئەركىنلىكىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق.

ھەرقانداق ئادەمنى مەلۇم بىر تەشكىلاتنىڭ تەۋەلىكىگە ئۆتۈشكە زورلاشما بولمايدۇ.

ماددا 21

ھەممە ئادەم دۆلەتنى ئىدارە قىلىشقا ئۆزى بىۋاسىتە قاتنىشىش ياكى ئۆزى ئەركىن تاللىغان ۋەكىلى ئارقىلىق قاتنىشىش ھوقۇقىغا ئىگە.

ھەممە ئادەم ئۆز دۆلىتىنىڭ ھۆكۈمەت ئىشلىرىغا باراۋەر بۇرۇسەت بىلەن قاتنىشىش ھوقۇقىغا ئىگە.

خەلقنىڭ ئىرادىسى ھۆكۈمەت ھوقۇقىنىڭ ئاساسى؛ بو ئىرادە قەرەللىك ۋە ھەقىقىي سايلام بىلەن ئىپادىلىنىشى كېرەك. سايلام ئومۇميۈزلۈك ۋە باراۋەر ئاۋاز بېرىش ھوقۇقىغا ئاساسلىنىشى ھەمدە يوشۇرۇن ئاۋاز بېرىش ياكى ئوبدانلا ئەركىن ئاۋاز بېرىش بويىچە ئەلىپ بېرىلىشى كېرەك.

ماددا 22

رىنىڭ ئەركىن راۋاجلىنىشى ئۈچۈن زۆرۈر بولغان ئىقتىسادىي، جىنسانىي جەھەتتىكى ۋە مەدەنىيەت جەھەتتىكى ھەر خىل ھوقۇقلاردىن بەھرىمەن بولۇشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا ھوقۇقلۇق. بۇ ئەمەلگە ئاشۇرۇش دۆلەتنىڭ تىرىشچانلىقى ۋە خەلقئارا ھەمكارلىق ئارقىلىق ھەمدە ھەرقايسى دۆلەتلەرنىڭ تەشكىلاتى ۋە بايلىق ئەھۋالى بويىچە بولىدۇ.

ماددا 23

ھەممە ئادەم ئىشلەشكە، ئەركىن كەسىپ تاللاشقا، ئادىل ۋە مۇۋاپىق خىزمەت شارائىتىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھەمدە ئىشسىز قېلىشنى ساقلىنىش كاپالىتىدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق.

ھەممە ئادەم ھەرقانداق شەكىلدە كەمسىتىلمەي، ئوخشاش ئىش ئۈچۈن ئوخشاش ھەق ئېلىش ھوقۇقىغا ئىگە.

ئىشلىگەن ئادەمنىڭ ھەر بىرى ئادىل ۋە مۇۋاپىق ھەقتىن بەھرىمەن بولۇشىغا، ئۆزىنىڭ ۋە ئائىلە ئاۋايىاتىنىڭ ئىنسانىي بىزەت-ھۆرمەتكە لايىق ئۆرمۈش شارائىتىغا ئىگە بولۇشىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىشقا، زۆرۈر ئېيتىلغاندا، ئۇنىڭغا باشقا ئىجتىمائىي كاپالەتنى قوشۇمچە قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

ھەممە ئادەم ئۆزىنىڭ مەنپەئىتىنى قوغداش ئۈچۈن، ئىشچىلار ئۇيۇشمۇسىنى تەشكىللەش ۋە ئۇنىڭغا قاتنىشىش ھوقۇقىغا ئىگە.

ماددا 24

ھەممە ئادەم دەم ئېلىش ۋە ئىكار بۇرۇش ھوقۇقىدىن، خۇملىدىن ئىش ۋاقتىنىڭ چېكىن تەقىلگە مۇۋاپىقلاشتۇرۇش ھەمدە قەرەللىك، مائاشلىق دەم ئېلىش ھوقۇقىدىن بەھرىمەن بولىدۇ.

ماددا 25

دىن بىمەكلىك، كىيىم-بېجەك، نۇرغۇن ئۆي، داۋالىنىشىش ۋە زۆرۈر ئىجتىمائىي مۇلازىمەتچىلىكتىن بەھرىمەن بولۇش ھوقۇقىغا ئىگە: ئىشسىز قالغاندا، كېسەل بولۇپ قالغاندا، مەجرۇھ بولۇپ قالغاندا، بۇل قالغاندا، قېرىغاندا ياكى تىزگىنلىگىلى بولمايدىغان باشقا ئەھۋال بىلەن تىزگىنچىلىك ئىقتىدارىنى يوقاتقاندا، كاپالەتتىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق.

ئائىلار ۋە بالىلار ئالاھدە ئېتىباردىن ۋە ياردەمدىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق. بارلىق بالىلار ئىكاهلىق ياكى ئىكاهسىز تۇغۇلغانلىقىغا قارىماي، ئوخشاش ئىجتىمائىي مۇھاپىزەتتىن بەھرىمەن بولۇشىغا ئېگىشلىك.

ماددا 26

ئىغا ئىگە، بىلىم ئېلىش ھەقسىز بولۇشى كېرەك. ھېچ بولمىغاندا، باشلانغۇچ ۋە ئاساسىي باسقۇچتا شۇنداق بولۇشى كېرەك. باشلانغۇچ مائارىپ مەجبۇرىيەت خاراكتېرىدا بولۇشى كېرەك. تېخنىكا مائارىپى ۋە كەسپىي مائارىپى ئومۇميۈزلۈك تەسىس قىلىش كېرەك. ئالىي مائارىپنىڭ ئىشكىنى ئەتىجىگە قاراپ بارلىق كىشىلەرگە تەڭ ئېچىۋېتىش كېرەك.

زۇرۇش ھەمدە كىشىلىك ھوقۇقى ۋە ئاساسىي ئەركىنلىككە بولغان ھۆرمەتنى كۈچەيتىش. مائارىپ ھەرقايسى دۆلەتلەر، ئىرفىلار ياكى ھەرقايسى دىنىي گۇرۇھلار ئارا چۈشىنىشنى، يول قويۇشنى ۋە دوستلۇقنى ئلگىرى سۈرۈشى ھەمدە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئىشچلىقنى قوغداش بولىدىكى ئۈزلۈك پائالىيەتلىرىنى ئالغا سۈرۈشى كېرەك.

ئاپا-ئانىلار بەرزەتلىرىنىڭ ئېلىشقا ئېگىشلىك بىلىم تۈرلىرىنى ئاۋۋال تاللاش ھوقۇقىغا ئگە.

ماددا 27

ھەممە ئادەم جەمئىيەتنىڭ مەدەنىي نورمۇشىغا ئەركىن قاتنىشىپ، سەنئەتتىن بەھرىمەن بولۇشىغا ھەمدە ئىلىم-پەن تەرەققىياتىدىن ۋە ئۇنىڭدىن ھاسىل بولغان پاراۋانلىقتىن تەڭ بەھرىمەن بولۇشىغا ھوقۇقلۇق.

ھەممە ئادەم ئۆزى ئىجاد قىلغان ئىلىمنى، بەدىئىي ئەسەرلەردىن ۋە گۇرەل سەنئەت ئەسەرلىرىدىن ھاسىل بولغان مەنىۋى ۋە ماددىي مەنپەئەت مۇناسىۋىتى بىلەن، قوغلىش ھوقۇقىغا ئىگە.

ماددا 28

ھەممە ئادەم مۇشۇ خىتابنامىدە قەيت قىلىنغان ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكنىڭ تولۇق رىئالىللىشىشىغا ئىمكان بېرىدىغان بىر خىل ئىجتىمائىي ۋە خەلقئارا تەرتىپنى تەلەپ قىلىشقا ھوقۇقلۇق.

ماددا 29

ھەممە ئادەم جەمئىيەت ئالدىدا مەجبۇرىيەتنى ئۈستىگە ئالغان بولىدۇ. جۇنكى، ئۇلارنىڭ خاسلىقى جەمئىيەت ئىچىدىلا ئەركىن ۋە تولۇق راۋاج تاپالايدۇ.

يېزگۈزگەندە، قاينۇدا بەلگىلەنگەن چەكلىمىگىلا ئۇچرايدۇ. بۇنداق چەكلىمىنى بەلگىلەشتىكى بىردىنبىر مەقسەت باشقىلارنىڭ ھوقۇقى ۋە ئەركىنلىكنىڭ تېگىشلىك دەرىجىدە ئېتىراپ قىلىنىشى ۋە ھۆرمەت قىلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ھەمدە دېموكراتىك جەمئىيەتتە ئەخلاق. جامائەت تەرتىپى ۋە ئومۇمىي پاراۋانلىقنىڭ ئورۇنلۇق ئېھتىياجىغا لايىقلىشىش.

ئاشۇ ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكلەرنى بۇرگۈزگەندە، ھەرقانداق ئەھۋالدا بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتىنىڭ ئاساسىي مەقسىتى ۋە پرىنسىپىغا خىلاپلىق قىلىشقا بولمايدۇ.

ماددا 30

بۇ خىتابنامىنىڭ ھەرقانداق بىر ماددىسىنى ھەرقانداق دۆلەت، گۇرۇھ ياكى شەخس مۇشۇ خىتابنامىدە قەيت قىلىنغان ھەرقانداق ھوقۇق ۋە ئەركىنلىكنى بۇزۇش مەقسىتىدىكى پائالىيەت ياكى ھەرىكەتلىرىنى ئېلىپ بېرىشقا ھوقۇقلۇق دەپ سۆكۈت قىلىدىغان مەنىدە چۈشەندۈرۈشكە بولمايدۇ.